

OLIMPIADA
UNIVERSUL CUNOAȘTERII PRIN LECTURĂ
pentru elevii din mediul rural
Etapa județeană
17 martie 2019
Clasa a VI-a

Timpul de lucru: 2 ore. Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Partea I (20 de puncte)

Citește cu atenție textul următoare, apoi scrie răspunsul la fiecare dintre cerințele date.

De trei zile se pusese zăduf mare. Și mai înainte s-a aprins cerul senin și dogorea văzduhul, dar, din când în când, tot mai isca o aripă de boare și adia prin cuptorul lui iulie. [...]

Era încă devreme, dar năduful era înăbușitor. Ulițele erau pustii. Peste sat, liniște mare și un fel de ceață alburie, care de trei zile se tot îndesa în înălțimi, cât nu se mai vedea seninul curat, ci unul spălăcit de tot. [...]

Azi bătrânul nu ațipise prea mult pe podmol, sub streășina casei. Aerul era mai greu, mai înecăcios ca ieri și alaltăieri. Se ridică el cu greu de pe podmol, făcu câțiva pași în curte, puse palma streășină și cercetă cu băgare de seamă cerul, mai ales către apus. Și, după multă căutare, descoperi, în sfârșit, ce căutase zadarnic de două zile: chiar la apus, pe culmea Măgurii mari, se pusese o pată mare, întunecată, care părea că crește mereu.*

— *Azi, cât ce trece de amiază, vine potopul, măi Petrișor. Dă fuga în grădină și adă mohorul** pe care l-am cosit, azi-dimineață, pentru viței și du-l în șură, să nu-l ude.*

— *Da' chiar plouă, moșule?*

— *Plouă! Și încă ce ploaie! Potop o să vie. Bine-i că se dezleagă, în sfârșit, încuietorile cerului; numai să nu bată gheața.*

Când se întoarse nepotul din grădină, bătrânul era în casă, în camera de dinainte, și-i dădu cele două nuci și mărul.

— *Încă nu plouă, moșule, da' soarele abia se mai vede din ceață.*

În vreme ce vorbi, mușcă din măr și se gândi că moșul are de bună seamă o ascunzătoare aici, în ladă sau în vreo laviță.

— *Încă nu plouă, că mai întâi trebuie să se adune furtuna cu puterile ei în jurul sâmburelui celui negru de la asfințit, când pornește să vină în galopul cel mai mare, să-l ajungă pe Sântilie*** cu trăsnetele lui. [...]* Ploaia se descărcă dintr-una peste tot satul, răpăitoare, bubuitoare, vâjâietoare, asurzitoare. Nu erau picuri nici de gheață, nici de ploaie, ci sfori groase, întinse, care împânzirea în câteva clipe văzduhul, din cer până în pământ, întunecând lumea.

Copilul rămase cu gura căscată; nu mai auzise, nu mai pomenise așa furtună. [...]

După ce răpăi și vui vreo jumătate de ceas, ploaia încetă dintr-odată, așa cum se și pornise.

Ion Agârbiceanu, **Ploaie cu șiroaie**

* *podmol* – prispă de pământ (în text);

***mohor* – plantă erbacee din familia gramineelor, cu frunze ascuțite și cu flori galbene-ruginii, dispuse în spice, folosită ca nutreț;

****Sântilie* – numele popular al unei sărbători creștine celebrate la 20 iulie (Sf. Ilie).

1. Transcrie două cuvinte/structuri care se referă la atmosfera dinaintea dezlănțuirii ploii. **4p.**

2. Notează, pe foaia de concurs, litera în dreptul căreia se află varianta corectă de răspuns: **4p.**

Copilul rămase cu gura căscată când:

- s-a aprins cerul senin și dogorea văzduhul;*
- sfori groase, întinse împânzirea văzduhul;*
- năduful nu era înăbușitor.*

3. Ordonează enunțurile următoare, în ordinea apariției lor în fragment. **4p.**
a) *Nu erau picuri nici de gheață, nici de ploaie, ci sfori groase, întinse.*
b) *Ulițele erau pustii.*
c) *Soarele abia se mai vede din ceață.*
d) *Aerul era mai greu, mai înecăcios.*
4. Transcrie patru verbe la modul indicativ, timpul imperfect. **4p.**
5. Explică, în 30 – 50 de cuvinte, motivul pentru care bătrânul afirmă că va veni potopul. **4p.**

Partea a II – a (20 de puncte)

Citește cu atenție textul următoare, apoi scrie răspunsul la fiecare dintre cerințele date.

Furtunile sunt fenomene meteo care aduc cu ele o frumusețe deosebită într-un peisaj. Totodată, furtunile pot fi periculoase și zgomotoase. Indiferent de situație, furtunile se întâmplă pe tot globul, însă sunt favorizate de aerul cald încărcat cu vapori de apă. De aceea, sunt mai frecvente vara.

Iată câteva curiozități despre furtuni pe care e posibil să nu le știi:

- Există un lac în Venezuela, lacul Maracaibo, unde fulgeră pentru aproximativ 10 ore în fiecare noapte, timp de 140 – 160 de nopți pe an. Asta înseamnă că acolo există mai mult sau mai puțin 1.2 milioane de fulgere în fiecare an.*
- În orice moment din zi, există aproximativ 2000 de furtuni cu descărcări electrice (tunete și fulgere) pe întreaga planetă.*
- Furtunile de ploaie sunt de întindere mică, însă sunt periculoase datorită rafalelor de vânt și fulgerelor.*
- Majoritatea furtunilor nu durează mai mult de 30 de minute din punctul de vedere al ploii abundente. Fulgerele și tunetele se pot observa pe o perioadă mai îndelungată de timp.*
- O furtună poate avea vânt atât de puternic încât să provoace o altă furtună la sute de kilometri depărtare.*
- Distanța unui fulger poate fi determinată estimativ, numărând secundele dintre observarea fulgerului și auzirea tunetului și transformând numărul secundelor în kilometri.*
- Între momentul evaporării și momentul în care revine pe pământ sub formă de ploaie, un vapor de apă poate călători mii de kilometri.*
- Un nor cumulus (norul alb, pufos, cu aspect de vată) are o durată de viață de aproximativ 15 minute.*

www.bunadimineata.ro

- Menționează un motiv pentru care furtunile sunt mai frecvente vara, așa cum reiese din fragmentul dat. **4p.**
- Transcrie, din text, secvența care arată cum poate fi determinată distanța unui fulger. **4p.**
- Scrie, pe foaia de concurs, litera în dreptul căreia este menționată varianta care conține informația corectă, conform textului dat: **4p.**
 - Majoritatea furtunilor durează mai mult de 30 de minute din punctul de vedere al ploii abundente.*
 - Un nor cumulus are o durată de viață de aproximativ 15 minute.*
 - Un vapor de apă nu poate călători mii de kilometri.*
- Precizează câte furtuni cu descărcări electrice se produc pe întreaga planetă, în orice moment al zilei. **4p.**
- Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, de ce crezi că furtunile pot fi periculoase, folosind informațiile din text. **4p.**

Partea a III-a (50 de puncte)

1. Numește un element comun, de conținut, identificat în cele două texte. **5p.**
2. Transcrie, din primul text, un enunț interogativ. **5p.**
3. Formulează, sub formă de enunț, câte o idee principală din fiecare text-suport. **5p.**
4. Explică ce este un nor cumulus, valorificând informațiile din textul de la **Partea a II-a**. **5p.**
5. Motivează, într-un text de 80 – 100 de cuvinte, părerea pe care o ai despre comportamentul bunicului. **15p.**
6. Scrie o continuare a primului fragment, într-o compunere narativă, de 150 – 200 de cuvinte, folosind și informații din cel de-al doilea text. **15p.**

Notă!

În cazul cerințelor care solicită formularea răspunsurilor sub formă de enunț sau de text, se vor puncta conținutul și redactarea răspunsului (registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate; coerența textului; respectarea normelor de ortografie și de punctuație).